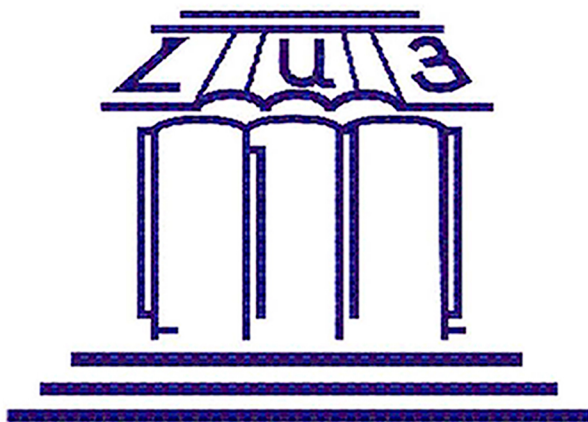

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Մույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

264 4 ≠

Պրոլետարներ բոլոր լեզուներով, միացե՛ք

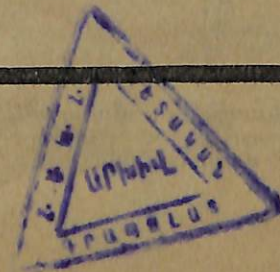
ՅՓՈՍՏԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄՅ

(ԻՆՉՊԵՍ ՆՐԱՆ ԿԱՌՈՒՑԵԼ, ԱՄՐԱՑՆԵԼ ՅԵՎ ԲԱՐԵԼԱՎԵԼ)

Պրոլետարներ բոլոր լեզուներին, միացե՛ք

ՅՓՈՍՏԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄՅ

(ԻՆՉՊԵՍ ՆՐԱՆ ԿԱՌՈՒՑԵԼ, ԱՄՐԱՑՆԵԼ ՅԵՎ ԲԱՐԵԼԱՎԵԼ)

**ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԻ ԶՐԻ
ՈՒՂԱՐԿՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ**

Ս. Խ. Հ. Մ. Ժողկոմխորհի 20 հուլիսի 1923 թվի
վորոշմամբ հաստատված և կարմիր բանակայիններին
հասցեյազրված մինչև 20 զրամմ քաշող նամակների մո-
տավորապես մի նամակի թղթի և ծրարի քաշ ունեցող և
փոստային քարտերի ընդունումը:

Ամեն մի կարմիր բանակային ընկերոջ նամակ զրոյ
ցանկացող իրավունք ունի առանց փոստային նամականիշ
կպցնելու ուղարկել անսահմանափակ քանակությամբ նա-
մակներ. բավական և միայն նամակի վրա ձեռն հասցեն
զրել. այսինքն ցույց տալ՝ ա) քաղաքը կամ վայրը. վոր-
տեղ ծառայում և տվյալ կարմիր բանակայինը, բ) զին-
վորական մասը կամ հիմնարկը կարմիր Բանակի, վորտեղ
նա գտնվում և, գ) հասցեյատերի բանակային կոչումը և
նրա անունը հայրանունը ու ազգը. որինակ՝

Յ Ե Ր Լ Ա Ն

Հայկական Առանձին Կապի Վաշտ

Կարմիր Բանակային

Արտաշես Հակոբի ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԻՆ

Յեթև հասցեյում չի մատնանշված «Կարմիր Բա-
նակային» կամ նամակը հասցեյազրված և փոշ թե զին-
վորական մասը, այլ մատնավոր բնակարան — այդպիսի
նամակը ձրիաբար չի տրվի հասցեյատիրոջը: Կիսազրա-

Տպագրական Տրեստի 2-րդ Տպարան. Յերեվան

Տիրաժ 2000.

գրառ. 1563

պատ. №1134

գիտություն գեպընձ, կամ յեթե չի իմանում գրելու ձևը, գյուղական հիմնարկություններում հասցեն կարող է գրել փոստի աշխատակիցը առանց վարձատրություն:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՔՑ ՍՏԱՅՎՈՂ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

Ս. Խ. Հ. Մ. Ժողովուրդների 19 մայիսի 1924 թ. վորոշումը ամեն մի կարմիր բանակայինի և կարմիր ռազմանավայինի իրավունք է տրվում ամեն ամիս ձրիարար յերեք նամակ կամ փոստքարտ ուղարկելու: Վորպեսզի փոստը կարմիր բանակայինների նամակները ձրիարար ուղարկի, ամեն մի զինվոր պարտավոր է կատարել հետևյալը՝ ա) նամակի վերևի մասում գրել «կարմիր Բանակայինի»

բ) նամակը չձգել փոստարկղ այլ հանձնել յուր մասի գրասենյակը, նշանակները (гербовая печать) դնելու կամ գործամասի ցրիչ մատյանով փոստին հանձնելու համար:

ՓՈՍՏԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Բանվորները և զիւղացիները կարիք են զգում սերտ կապերի, միահամուռ ուժերով կառուցելու Խորհրդային Միության տնտեսությունը, վորպեսզի հեշտությունը վերացվի անգրագիտությունը և այն խավարը, վորում դարերի ընթացքում տանջվում էր աշխատավոր դասակարգը շնորհիվ կալվածատերերի և կապիտալիստների: Իսկ վորպեսզի բարձրացնել գիտության մակարդակը, անհրաժեշտ են զրքեր և լրագրեր:

Գրքեր գյուղատնտեսություն, հողագործություն, տնտեսագիտություն, թռչնագիտություն և այլն: Անհրաժեշտ է նաև այնպիսի գրականություն, վորը կը բացատրի աշխատավոր դասակարգին գյուղատնտեսություն

մեքենաների ողուտը և տրակտորների ողտագործումը:

Գրքերից վոչ պակաս գյուղացուն անհրաժեշտ է նաև լրագիրը: Լրագիրն է, վոր պարզաբանում է գյուղացու շահերին վերաբերվող բոլոր հասարակական և քաղաքական բարդ հարցերը, նա բացատրում է պետություն սրենքները, նա ցրում է դարերի խավարը, վորը ժառանգություն է ֆեոդալ կալվածատիրություն և ցարիզմի սրերից: Լրագիրն է, վոր ոգնում է գյուղացուն նրա տուրյա կյանքում, աշխատանքի բոլոր ասպարեզում, տալով խորհուրդներ գյուղատնտեսությունից: Նա ուրախություն պատասխանում է տեղերից առաջարկվող գյուղացիների հարցերին: Լրագիրը և զիրքը պետք են գյուղացուն, իսկ վորպեսզի այդպիսիները ընկնեն գրանց ձեռքը, անհրաժեշտ է կանոնավոր փոստային կապակցություն ունենալ բոլոր գավառակների և գյուղերի հետ: Բայց դժբաղդաբար ներկայումս մեր գյուղերում փոստային բաժանմունքները շատ սակավ են: 30—50 գյուղերին մի փոստային հիմնարկություն է ընկնում: Հենց դա յե պատճառը, վոր լրագիրը և զիրքը շատ դանդաղ են գնում. իսկ կան տեղեր, վոր մինչև անգամ անկանոն են տեղ հասնում: Յեվ բացի գրանից մի կապոց (պասիլկա) կամ գրամական փոխադրություն ստանալու համար հարկավոր է ահագին ճանապարհ անցնել: Դրանով էլ հենց բացատրվում է, վոր գյուղացին քիչ գրում և քիչ էլ լրագիր է ստանում: Այսպես որինակ, գյուղի բնակչության ընդհանուր քանակությունը յեթե վերցնենք, ութ գյուղացուն ամսական մի փոստային թղթակցություն է ընկնում թե գյուղից ուղարկված և թե գյուղում ստացվող:

Այդ ևս ցարական միապետությունից ստանձնված ժառանգություն է, յերբ փոստի յեկամուտները պետությունը գործադրում էր իր կարիքի համար, կուզեք (որինակ պալիցիա և ժանդարմներ պահելու). բայց բնավ վոչ գյուղական փոստերը զարգացնելուն:

Որոշորագույն Իշխանութիւնը անցյալ տարիներում զբաղված լինելով միջազգային կապիտալի և ներքին քաղցածութեան դեմ պայքար մղելով, հնարավորութիւն չի ունեցել արժանի բաժին հատկացնել գյուղական փոստի զարգացման գործին: Հենց ներկա մոմէնտում Պետութիւնը մեծ գծավարութիւնների յե հանդիպում այդ գործը իրականացնելում, վորովհետև շատ չարչարանք և միջոցներ են հարկավոր անտեսական խորը վերքերը բուժելու համար: Զնայած այդ ամենին, Որոշորագույն Իշխանութիւնը անում է այն բոլորը, ինչ վոր թույլ են տալիս նրա մատաղ ուժերը, նա աշխատում է նմանապես ամրացնել և ուժեղացնել այն առնչք, ինչ վոր նպաստում է գյուղի և քաղաքի շաղկապին, նույն թվում նաև փոստը:

Կոմունիստական Կուսակցութեան 13-րդ համագումարը խնդիր է դրել ապահովեցնել գյուղական լրագրների կանոնավոր առաքման գործը: Բայց այդ իրագործել կարելի չէ միմիայն այն բոլոր անձանց միահամուռ ուժերով, վորոնց միջոցով լրագիրը տեղ է հասնում: Տեսնենք, ինչպես է լրագիրը և գիրքը ներկայումս ընկնում գյուղացու ձեռքը. թե մեկը և թե մյուսը կանոնավոր կերպով հասնում են մինչև վերջին փոստի հիմնարկը: Այնտեղ ստացված լրագիրները և ամսագրերը հանձնվում են գյուղի որոշորաների ներկայացուցիչներին (փոստատարներին): Այդ լրագրները ընդունում են թե իրենց և թե շրջակա գյուղերի ամբողջ թղթակցութիւնը: Բայց գծադատութիւնը նրանումն է, վոր դրանք փոստ են ներկայանում շատ հազվադէպ և անկանոն ու ստացված թղթակցութիւնը շատ հաճախ շարաթիւներով մնում են ընկած շրջագործների կամ գյուղի որոշուրդների գրասենյակներում, մինչև վոր չի պատահում ավյալ գյուղը գնացող պատահական ճամբորդ, վորին և հանձնվում է նամակը կամ լրագիրը ըստ պատկանելույն հասցնելու համար: Հազվադէպ չեն նաև այդ կերպ ուղարկվելիք նամակների և լրագրների կորուստի դեպքերը: Վորպեսզի ազատվել

գյուղական նամակներ և լրագրեր հանձնող այդ պատահական միջնորդներից, պետք է ավելացնել գյուղերում փոստային հիմնարկութիւնների քանակը, բայց արդյոք փոստի վարչական մարմինը ի վիճակի չէ յուր վրա վերցնելու այդ մեծ գործը: Ներկայումս (առ 1-ն Ապրիլի 24 թ.) մեզ մոտ ամբողջ Ս. Խ. Հ. Մ-ում կամ 7125 փոստային հիմնարկութիւններ և 1920 ոժանգակիչ փոստային կետեր: Միջին հաշվով 2500 վերստ տարածութեան ընկնում է մի հիմնարկութիւն, այսինքն գյուղերի միջին տարածութիւնը մոտազայ փոստից մոտավորապես 25 վերստ է: Վորպեսզի այդ տարածութիւնը մի քիչ պակասեցնել և հասցնել գոնե մինչև 10 վերստի, դարձյալ պետք է փոստային հիմնարկութիւնների քանակը ավելացնել 6 անգամ, այսինքն պետք է բանալ 3600 փոստային նոր հիմնարկութիւններ: Յուրաքանչյուր փոստային հիմնարկութեան ծախսը պետական միջոցներով հասնում է 900 ռուբլու տարեկան, իսկ յեթե շենքը, վառելիքը և փոստի տեղափոխման միջոցները հատկացրվեն ձրիաբար—մոտ 500 ռուբլի տարեկան:

36,000 փոստային բաժանմունքների բացումը առաջի պարագայում կպահանջեր 32.000.000 ռուբլի, իսկ յերկրորդում 18.000.000 ռուբ. տարեկան:

Այդպիսի մեծ ծախսը իհարկէ ներկայումս կառավարութեան ուժերից վեր է և այդ յերևում է՝ նրանից, վոր այս տարի կապակցութեան բոլոր ճյուղերի համար (փոստ, հեռագիր և ռադիո) բաց է թողնված 42.000.000 ռուբլի: Այդ նոր բացվելիք փոստային բաժանմունքների յեկամուտը բարեհաջող պայմաններում կծածկէ յին ամբողջ ծախսի մի քառորդ մասը, իսկ ավելի հավանական է, վոր ամբողջ յեկամուտը կը կազմեր միայն ծախսի մի 10-րդ մասը, իսկ մնացյալ ⁹/₁₀-ականը պետք է մուծվեր պետական զբամարկից: Բայց պետութիւնը պարտավոր է, ինչպես առաջն է ասում, վորքերը վերմակի չափով պարզել և ծախսերը հարմարեցնել յեկամուտին, միա-

ժամանակ կրճատելով առաջինը մինչև ծայրահեղ աստի-
ճանի:

Հիմա հարց է արվում ապա ինչ ուղի բռնենք, փոր-
պեսզի փոստը առանց վարչական մարմնին ուժից վեր
ծախսեր հասցնելու կարողանա մտնել գյուղական խորքե-
րը և հնարավորություն տա գյուղացիությունը առանց
ժամանակի և աշխատանքի զգալի վատնման ոգտվել փոս-
տից: Դրա համար կան մի քանի ձևեր, փորոնցից ամեն
մեկը կարելի չե կիրառել ըստ տեղական պայմանների:
Ամենից հեշտ կերպով կարելի է աջակցել այն գյուղերին,
փորոնք ընկած են մոտապես փոստային հիմնարկություն-
ների կամ ճանապարհների մոտ:

Այդ նպատակով վարչական մարմինը գործադրում է
շարժական փոստեր:

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՓՈՍՏ

Ա.Խ.Հ. Միություն մեջ ունենք 165,000 վերստ
տարածություն փոստային ուղիներ: Այդ ուղիները մի
փոստային վայրից մինչև մյուսին հասնելը անցնում են
մի շարք գյուղերի միջով կամ շատ թե քիչ նրանց մո-
տով:

Պետք է այնպես հարմարեցնել, փորպեսզի այդ ուղի-
ները ընդգրկեն ամբողջ շատ գյուղեր և շրջաններ: Այն
ներքդավառներում, փորտեղ ընկած են փոքր ուղիներ,
իսկ գյուղերը ունեն խիտ դասավորություն, կարելի չե
փոստը նախ ուղարկել մի շարք գյուղերով, իսկ վերա-
դարձին մի ուրիշ գյուղերով, ստեղծելով փոստային ո-
ղակ: Այն շրջաններում, փորտեղ գյուղերը հաճախ չեն
պատահում և ունեն շղթայաձև դասավորություն, ներք-
դավառային փոստերը պետք է ուղարկել այնպես, փոր-
պեսզի այդպիսին անցնի առանց բացառություն բոլոր
գյուղերով: Յուրանբանչյուր այդպիսի գյուղում պետք է
կախել մի փոստային արկղ և ամեն մի այդպիսի գյուղ-

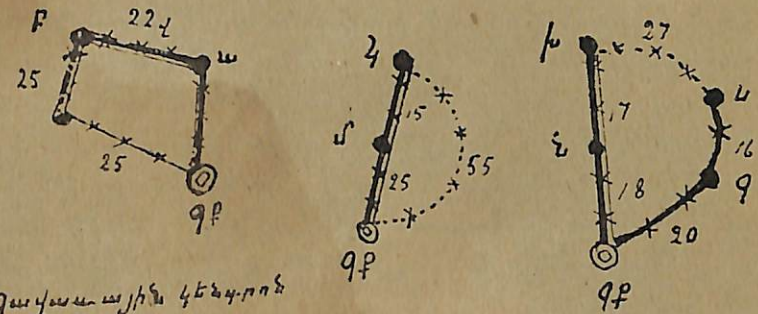
ղում փոստը պետք է կանգ առնի մի քառորդ ժամ ու
կատարի փոստային նամականիշների վաճառում, հաու-
րակ և պատվիրված նամակների, կապոցների և դրամական
փոխադրումների ընդունելություն: Փոստի կանգառման
կետերում պետք է կախել հայտարարություն փոստի
տեղ հասնելու ժամանակի մասին և հասցեագրված վայ-
րից անցնելու գեպից խաւափելու համար պետք է
ցույց տալ, թե փորտեղ պետք է հանձնվի տվյալ թղթակ-
ցությունը (ցույց տալ շարժական փոստի յեղակետը):

Փոստային ճանապարհների մոտ դասավորված գյու-
ղեր ընդամենը կը լինեն 15-20.000 վոշ ավել, ահա
դա կը լինի մեր առաջին քայլը փոստը գյուղին մոտե-
ցնելու գործի ասպարեզում: Այդ գործը մենք կարող
ենք կատարել հենց հիմա, դրա համար մեզ հարկավոր է
միմիայն մի քիչ ավելացնենք մեր ծախսերը շարժական
փոստերը ուղեկցող անձնավորություններ գտնելու և
նրանց ճանապարհածախսերը հոգալու համար: Այդպիսով
շարժական փոստի հետ գյուղ կը մտնեն վոշ թե միմի-
այն լրացրեր, նամակը, փոխադրումները և կապոցները,
այլ մինչև անգամ կենդանի տեղյակ մարդ, փորը կարող
կլինի գյուղացուն շատ բան պարզաբանել և բացատրել
նրանց հետաքրքրող գանազան հարցեր: Նա մինչև ան-
գամ կարող է հանձն առնել գյուղացու համար գանազան
տեղեկություններ հավաքել, դրանց պատասխանը մյուս
փոստով բերել կամ ցույց տալ նրանց, թե փորտեղ և
ում կարելի չե դիմել այս կամ այն գործով:

Շարժական փոստերը հնարավոր են միմիայն ներք-
դավառային փոստային ճանապարհներում, փորովհետե
կանգ առնելով ամեն մի գյուղում անհրաժեշտորեն կու-
շանա: Նահանգական և դավառական քաղաքների միջև
ընկած ճանապարհով փոստը պետք է ընթանա ամբողջ ա-
րագ և այնտեղ արգեն կես կամ մի ժամ ուշացումը ան-
թույլատրելի չե: Բայց դա չի նշանակում, համենայն
դեպս, փոր նա չի կարող հոգալ ճանապարհի մոտ գրա-

նրվող գյուղերի կարիքները: Առաջինը՝ բոլոր այգալիսի գյուղերում պետք է դրված լինեն յերկու բաժին ունեցող փոստային արկղներ. առաջինի մեջ բնակչությունը կը ձգի յուր նամակները և այգաեղից անցնող փոստատարը կհավաքի կը տանի յուր հետ, իսկ մյուս բաժնում կգնի գյուղին հասցեագրված նամակները, փաթեթները, ծանուցագրերը և լրագիրները: Գյուղը յուր հերթին պետք է ունենա մի լիազոր, վորի մոտ կը լինեն այգ բաժնի բանալիները, վորպեսզի հետո ստացված թղթակցությունները բաժանի հասարակության ըստ իրենց հասցեների: Իսկ յեթե վորեիցե գյուղ մեծ քանակությամբ փոստային կապոցներ կամ թղթակցություններ է ստանում, կարող են իրենց փոստը փակ պայուսակով ստանալ և ուղարկել նույն փոստ ուղեկցող փոստատարի միջոցով: Դրա համար պետք է իրենց գյուղի լիազորին իրավունք տալ փոխանակելու այգալիսի պայուսակներ և զալ համաձայնության մոտագա փոստային բաժանմունքի հետ: Փոստային արկղի պարպումը և պայուսակների փոխանակումը կտևի ընդամենը 5-10 րոպե, վորը կարող չեն կատարել նահանգային և գավառային ծանր փոստերը: Փորձենք ապա պարզել ողակածն փոստերի կազմակերպման ժամանակը: Այստեղ դարձնում ենք ընթերցողի ուշադրությունը մի բանի վրա, վոր ողակածն փոստը չի կարելի անպայման կապել շարժական փոստի հետ: Շարժական փոստը կարող է լինել բոլոր ներքգավառային թե ուղիղ և թե ողակածն ճանապարհների վրա:

ՆԵՐՔԳԱՎԱՌԱՑԻՆ ՈՂԱԿԱԶԵՎ, ՓՈՍՏԵՐԻ ՈՐԻՆԱԿՆԵՐ

- ⊙ գավառային կենտրոն
- պոստային բաժանմունք
- × գյուղեր

Յենթադրենք գավառային քաղաքից շարժական փոստը գնում է Ա. Բ. և Գ. փոստային բաժանմունքները. ճանապարհին նա փոստը փոխանակել է հիշյալ հիմնարկությունների հետ: Վերադառնալ նույն ուղիով նշանակում է աննպատակ 62 վերստ ճանապարհ անցնել. ավելի լավ է գյուղից ուղղակի անցնել գավառային քաղաքը և ճանապարհին փոստը փոխանակել մի քանի գյուղերի հետ, վորոնք չեն մտնում ընդհանուր փոստային ցանցի մեջ: Տեսնենք ինչ կստացվի դրանից՝ յեթե փոստը ողակ չկատարի, այլ Ա. գյուղից ուղղակի անցնի գավառային քաղաք, ճանապարհածախս պետք է վճարել 82 վերստի համար, իսկ յեթե անցնի ողակածն՝ այսինքն Բ. և Գ. գյուղերով, պետք է վճարել 124 վերստի ճանապարհածախս և բացի դրանից ճանապարհի մի քանի գյուղերն ել կմնան առանց փոստային կապի: Այդ ձևի բացասական կողմն է՝ յեթե Բ. գյուղից Ա. գյուղը կամ առհասարակ այն գյուղերում, վորտեղ փոստը անցել է՝ նամակ լինի. այգալիսին տեղ կը հասնի վորոշ հապաղումով և գավառային քաղաք կտարվի հետևյալ փոստով:

Յերկրորդ որինակ՝ շարժական փոստը գավառաքա-

դաքից անցնում ե Մ և Կ փոստային բաժանմունքները: Ճանապարհին նա հոգում ե ուղեկից գյուղերի փոստային կարիքները (նշանակած խաչիկներով): Կ-ին հասնելուց առհասարակ փոստը հետ ե դառնում նույն ճանապարհով, անելով ընդամենը 80 վերստ: Ավելի նպատակահարմար ե անցնել մյուս գյուղերով, փորտեղ փոստային կապակցության ցանց չկա ե հոգալ նրանց փոստային կարիքները. ճիշտ ե, ճանապարհը կյերկարի 15-20 վերստով, բայց փոխարենը փոստային ցանցի մեջ կմտցվեն մի քանի նոր գյուղեր:

Յերբուրդ օրինակ՝ գավառային քաղաքից կամ յերկաթուղային գծի մոտից ճյուղավորվում են յերկու փոստային ճանապարհներ. դիցուք թե Խ) 35վ) ե Ս) 36): Շարժական փոստերի թղթակցությունը փոխանակելով ուղեկից գյուղերի ե միջանկյալ Ն. ե Գ. բաժանմունքների հետ, առհասարակ վերադառնում ե նույն ճանապարհով: Փոստի հետ ու առաջ անցած տարածությունը միասին վերցրած հավասարվում ե 142 վերստի: Յեթե փոստը ուղարկել յերկուստ Գ-ից դեպի Ս ե հետո ուղղակի Խ. ուղեկից գյուղերին ծառայություն մատակարարելով, հետո Խ-ից դեպի Ն ե գավառաքաղաք — փոստի անցած ընդհանուր տարածությունը կըճատած կլինենք 44 վերստով ե բացի դրանից փոստային ցանցի մեջ ձգած կլինենք մի քանի նոր գյուղեր:

Այստեղից դալիս ենք այն յեզրակացության, փոր փոստային ողակը կըճատում ե փոստի անցնելիք ճանապարհի տարածությունը ե ձգում ե փոստային ցանցի մեջ մի շարք նոր գյուղեր: Փոստային ողակը վոչ մի գեպքում 100 վերստից ավելի չպետք ե լինի: Ավելի լավ ե յեթե նա պակաս լինի: Ողակաձև փոստի ուղղությունը մինչև ընտրելը պետք ե ուսումնասիրել գյուղերի դասավորումը, հետազոտել ճանապարհը ե այլն:

ՈՒՍՏԱԿԱԿԻՉ ՓՈՍՏԱՅԻՆ ԿԵՏԵՐ ՅԵՎ ՓՈՍՏԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Այժմ անցնենք գյուղական կապակցության մյուս ձևերին: Փոստային բաժանմունքները գյուղում շատ հաճախ այնքան ել ծանրաբեռնված չեն լինում աշխատանքով: Կան այնպիսի գյուղեր, փորտեղ փոստային բաժանմունքում օրեկան 10-15 նամակ կամ լրագիր ե փոխանակվում: Այդպիսի չնչին աշխատանքի համար միտք չունի հատուկ փոստային աշխատակից ունենալ, չենք վարձել ե այլն: Ահա թե ինչու փոստային վարչական մարմինը բաց ե անում հասարակ ձևի փոստային կետեր, փորտեղ այդ հասարակ գործը կարող ե անել գործի հետ միջանկյալ գյուղխորհրդի աշխատակիցը, ուսուցիչը, խորհիթ-ընթերցարանի վարիչը ե կոոպերատիվի աշխատակիցը, փորտեղ փոստային վարչական մարմինը վարձատրում ե նայած աշխատանքի քանակին 5 - 12 սուր. ամսական:

Այն գյուղերում, փորտեղ ամբողջ գործունեյության պատասխանատվությունը վերցնում ե յուր վրա մի ամբողջ հիմնարկություն. (օրինակ գյուղխորհուրդը կամ շրջգործկոմը) բացում ե ոժանդակիչ փոստային կետ, իսկ այնտեղ, փորտեղ փոստի վարչական մարմնի առջև պատասխանատու յե առանձին անձնավորություն (ուսուցիչ, խորհիթ-ընթերցարանի վարիչ) հաստատվում ե փոստային գործակալություն:

Բայց հարցը նրանումն ե, փոր մենք առայժմ չենք կարող ամեն մի գյուղում հաստատել ոժանդակիչ փոստային հաստատություններ կամ գործակալություն. ուստի պետք ե այդպիսի կետին կցել փորտեղ քանակությամբ գյուղեր: Դա կախված ե իհարկե նրանից, թե փորտեղ բաց կարվի փոստային կետը ե ինչպիսի կապակցության մեջ կլինի փոստային ցանցի հետ:

Ի հարկե, ոժանդակիչ փոստային կետ կամ գործակալություն պետք ե հաստատել այնպիսի հիմնարկու-

թյուններին կից, վորոնք հոգում են վոչ թե յուր գյուղի, այլ ամբողջ շրջանի կարիքները: Այդ պայմանը անվիճելի չէ:

Այդպիսի հասարակական տեղեր գյուղում ներկայացնում են կոոպերատիվը, ուսումնարանը, խրճիթ-ընթերցարանը, գյուղ-խորհուրդը: Այդ բոլոր տեղերը կարելի չե շատ հարմար համարել փոստային կետեր հաստատելու համար:

Վերջենք որինակ ԿՈՌՊԵՐԱՏԻՎԸ՝ նրա մոտ գլխավորապես շուկայի որերին (բազարի որերին) գյուղացիք հավաքվում են ամբողջ շրջանից: Գյուղացին յեկել է գիյուղի բերելով հետը ցորեն ծախելու, կամ չիթ գնելու համար: Հենց այստեղ նա անմիջապես կարող է գնել նամականիշ, ուղարկել կապոցներ և ստանալ յուր հասցեյով ուղարկված փոխադրումը: Այդտեղ, այսպես ասած բաժանորդը կգա ինքնահոս կերպով: Բայց լավ կազմակերպված կոոպերատիվը ամեն մի գյուղում ունենում է յուր խանութները. վորտեղից հաճախ գալիս են ապրանք ստանալու: Ահա այդ խանութից ապրանքի յեկողը կարող է յուր հետ վերցնել նաև իրենց գյուղի ամբողջ փոստը (այսինքն նամակներ և այլն) կամ իրենց գյուղից տանել կոոպերատիվ ուղարկելու համար: Այդ ամենից յերևում է, վոր կոոպերատիվը յուր խանութներով կարող է նշանավոր գեր խաղալ փոստային կապի գործում: Հարկավոր է միմիայն ունենալ գյուղկոոպների գլխին կանգնած մարդկանց ցանկությունը:

Իբրև փոստային կետ վատ չէ նաև ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ: Առհասարակ գյուղի ուսումնարանը ընդգրկում է 3-4 գյուղ: Նրա հետ այդ գյուղերը կապված են յերեխաների շնորհիվ: Փոստը կանգնեց ուսումնարանի առջև թե չէ, աշխատանքը սկսվում է, այստեղ տրվում են աշակերտների հետ կապված գյուղերի բոլոր լրագրները, ծախում են նամականիշներ և ընդունվում են փոխադրումներ: Մի գյուղացու շահերը ամեն տեղ կապ ունի

մյուս բոլոր համագյուղացիների շահերի հետ, այնպես վոր յեթե աշակերտին մի նամակ տալ բեռի թորոսին կամ հարևան Մուռշին հանձնելու համար, կարելի չե միանգամայն հանգիստ լինել, նամակը տեղ կհասցրվի ժամանակին և բարեխղճորեն:

Մի քիչ դժվար կլինի յերեխային լրագրները տեղ հասցնելու գործի հանձնումը. հաճախ լրագրները գործ կածվեն փաթեթների համար, կամ հոր ծխախոտի թղթի տեղ: Բայց ի հարկե, ուսուցչի համար դժվար չի լինի հասկացնել աշակերտին լրագրի նշանակությունը և նրա հետ վարվելու ձևը, իսկ փոխարենը փոստային վարչական մարմինը ամեն տարի այդպիսի պարտաճանաչ և բարեխիղճ աշակերտներին իբրև նվեր կուղարկի գրքույկներ:

Տեսնենք ինչով կարող է ոգտավետ լինել գյուղում փոստային կապը տարածելու գործում ԽՐՃԻԹ-ԸՆԹԵՐԱՐԱՆԸ:

Մոտ ապագայում գործը լավ հիմքերի վրա դրվելուց հետո այդպիսին պետք է գյուղի կուլտուրական կյանքի կենտրոնը հանդիսանա: Հարց է տրվում, ապա ում, յեթե վոչ խրճիթի վարիչին պետք են լրագիրը և գիրքը, առանց դրանց այդ վարիչը չի կարող տանել աշխատանք: Հենց այդ անձնավորությունից է կախված գլխավորապես շրջանի հետ սերտ կապեր ստեղծելու և այդպիսին պահպանելու գործը: Յենթադրվում է, վոր ամեն գյուղում պետք է խրճիթ-ընթերցարանի բաժանմունքներ բանալ (Կարմիր անկյուններ) խրճիթի վարիչի ղեկավարությամբ: Հաճախելով այդպիսին շարաթական վոչ պակաս քան յերկու անգամ, այդ խրճիթի ղեկավարը կարող է ուղեկից գյուղերին հասցնել նամակներ և լրագրեր:

Այդ բացի շրջագործկոմից և գյուղխորհուրդներից, վորոնց նշանակությունը փոստային կապի գործում միանգամայն ակներև է:

Բայց այստեղ ևս պետք է մոտենալ մի փոքր ուղ-

զումն. — ամեն մի գյուղխորհուրդում պետք է լինի մի պատասխանատու անձնավորություն, վորի վրա զբաղված լինի ստացվող թղթակցությունների պահպանումն և հաշվեառումը:

Մեր Միությունը, ունենալով 330,000-ից ավելի գյուղեր, վորոնք ցրված են անազին տարածություն վրա, առանձնապես կարիք են զգում կանոնավոր փոստային կապի և ի հարկե հիշատակված միջոցները գեռ բավական չեն վորպեսզի մենք կարողանանք բոլոր գյուղերի փոստային կարիքները հոգալ:

Հենց դրա պատճառով վարչական մարմինը պետք է զիմի մի շարք ուրիշ միջոցների, վորպեսզի թղթակցությունների տեղ հասցնելու գործը կանոնավորել: Դրանցից՝

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՏԱՐՆԵՐ

Վերե մենք ասացինք, վոր ամեն մի փոստային բաժանմունքին կցվում են մի շարք գյուղեր, վորոնց փոստային կարիքները նա հոգում է: Գյուղխորհուրդը կառուցվում է վարձել հատկապես մեկին, վորը ամբողջ թղթակցությունը կցրի շրջակա գյուղերը: Միաժամանակ նամակատարը կարող է վաճառել նամականիշներ, հավաքել առաքման յենթակա թղթակցություններ. յեթե նամակատարը շատ թե քիչ գրադեստ է, հետևապես մի քիչ փորձառություն ձեռք բերելուց հետո նրան կարելի յե հանձնել պատվիրված նամակների ընդունումը: Հիշյալ նամակատարների գործունեությունն վերահսկողությունը ընկնում է այն փոստային բաժնի կառավարչի վրա, վորի շրջանին նա կցված է:

ԳՅՈՒՂԱԿԱՏԱՐԱԾՈՒՆԵՐ ՅԵՎ ԼԻԱԶՈՐՆԵՐ

Այն գյուղերում, վորտեղ չկան վոչ շարժական փոստեր և վոչ գյուղական նամակատարներ, գյուղխոր-

հուրդը վորոշված ուղերին առաքում է յուր լիազորին մոտագա փոստային բաժանմունքը, կամ շարժական փոստի կանգառման կետը իրենց գյուղի նամակները և լրագրերը ստանալու: Լիազորներին տրվելիք լրագրները պետք է զրել մի առանձին գրքի մեջ, վորպեսզի հետագայում հնարավորություն լինի ստուգել այդպիսիների տեղ հասցրվելու ճշտապահությունը:

Մասնանշված փոստային կապակցության ձևերից պետք է վերցնել այնպիսին, վորը ավելի համարվում է տվյալ վայրի շրջապատին: Գյուղում փոստային կապակցության գործը կազմակերպող անձինք պետք է ուսումնասիրեն տեղական ուսումնարանը և խրճիթ-ընթերցարանը, նրանց գործունեության շրջակայքը և դրանցից վորը հարմար կը գտնվի, նրան ել տան իրենց հավանությունը, պետք է ավելացնել, վոր չի հերքվում այն յենթադրությունը, վոր հենց ուսումնարանում կամ խրճիթ-ընթերցարանում կարելի յե բանալ փոստային կետեր:

Այսպիսով մենք տեսնում ենք, վոր գյուղական կապի համար կան փոստային բաժանմունքներ, ոժանդակիչ փոստային կետեր, խրճիթ-ընթերցարաններին, կոոպերատիվներին և ուսումնարաններին կից փոստային գործակալություններ, գործկոմների և խորհուրդների լիազորներ ու գյուղական նամակատարներ:

Այստեղ մենք պետք է շեշտենք, վոր զլխավորը ի հարկե նրանում չե, վորպեսզի փոստային կետեր հաստատել, այլ նրանում, վոր այդ կետերի լրագրերը և նամակը տեղ հասցրվեն յուր ժամանակին: Այլ խոսքերով զլխավորը փոստերի տեղափոխումն է:

Կապակցության այդ բոլոր ձևերը միանում և լրացնում են միմյանց. Հիմքը կազմում են փոստային գրասենյակների և լիազորմունքների ցանցը ու նրանց միջև գտնվող փոստային կանգառարները. բայց շարժական փոստերի կիրառմամբ շրջապատն կփոխվեն մի քա-

Ի հարկե վերել ճիշմած ձեր Ռուսաստանին և վերաբերում, իսկ առայժմ հայաստանում կիրառել անհնարին և, շնորհիվ մեր գյուղերի աշխարհագրական դիրքի և մի քանի այլ պայմանները: Առայժմ ծրագրվում է հայաստանում կազմակերպել փոքր ձևի սպակած և պոստեր: Ուրինակ՝ Յերևան, Վաղարշապատ, Աշտարակ գծի վրա: Ներքև բերում ենք ճիշյալ ձևի որինակը:

Փոստը Յերևանից դուրս գալով, մեկնում է Վաղարշապատ, ճանապարհին նա փոխանակում է ուղեկից Զաֆարաբադ և Փարաբար գյուղերի փոստերը: Այդ գյուղերից մի բիշ հեռու գտնվում են Չարբախ և Արաթ գյուղերը, վորոնք կը կապվեն Զաֆարաբադի կամ Փարաբարի հետ լիազորներով, հանձնարարելով նրանց իրենց թղթակցությունների ստացումը: Վաղարշապատից փոստը կը մեկնի Շահումյան և Ոշական գյուղերով Աշտարակ Շահումյանում կա խրճիթ-ընթերցարան, վորին կհանձնարվեն Հաջիդարա, Դոխա, Հաջիլար, Ֆրանգանոս, Աղավնատուն, Փաթրինչ և Այարլու գյուղերի թղթակցությունները, նամակատարներով ուղարկելու համար: Ոշականում կա գյուղխորհուրդ, վորի աջակցությամբ կարելի չէ կապվել Դղթամուր, Ագարակ և Փարբի գյուղերի հետ: Աշտարակի փոստ հեռագրատան միջոցներով կարելի չէ կապվել Մոզնի. Կարփի, Ոհանավանք և Յեղվարդ գյուղերի նամակները և լրագրերը:

Հիշյալ միջոցը սկզբնական շրջանում ժամանակավորապես կը կիրառվի, իսկ ճանապարհները նորոգելուց հետո, կարելի չէ ավելի զարգացնել փոստը Վաղարշապատից առաքել, Հաջիլար, Շահումյան, ալիսեղից անմիջապես կանցնի Հաջիդարա, Ֆրանգանոս, Ոշական Դղթամուր Ագարակ, Փարբի, Կարփի և Մոզնի գյուղերով Աշտարակ: Իսկ վորպեսզի աննպատակ չվերադառնա ավելորդ անգամ նույն ուղիով Վաղարշապատ, փոստը Աշտարակից անմիջապես Յեղվարդ անցնելով, կմեկնի Յերեվան: Այդպիսով մենք ընդգրկած կլինենք մեր ցանցի մեջ մոտավորապես 14 նոր գյուղեր:

Գյուղական փոստերի ծառայողներից շատերը արդեն գիտակցում են գյուղի և քաղաքի միջև կապ ստեղծելու կարևորությունը և փառուց դադարել են սպասելուց թե յերբ պետք է գյուղացին իրենց մոտ գա, հիմա իրենք են նրանց մոտ գնում և միաժամանակ կատարելով փոստային պարտականությունները, վաճառում են գրքեր

բաժանորդագրում են բնակչությունը մի վորեիցե լրագիր, տալիս են զանազան պարզաբանություններ գյուղացուն հետաքրքրող հարցերի մասին: Այդպիսի որինակելի փոստային աշխատակիցների թիվը ավելի և ավելի շատանում է ու հեռու չե այն որը, յերբ նա դուրս կը վանի հետամնաց և խորհրդային իշխանության խնդիրները չըմբռնող գյուղացուն խորթ տարերբին:

Այս գրքույկի նպատակն է ոգնել փոստային աշխատակիցներին տեղեցում յուրացնել փոստային ապարատը գյուղին մոտեցնելու բազմատեսակ գործը, տալ նրան հնարավորություն բացատրել իրեն վոչ թե միայն վարչական մարմնի հետապնդվող նպատակի կարևորությունը, այլ և այս կամ այն գյուղում փոստային կետեր բանալու խնդրին մոտենալու միջոցները:

Վարչական մարմնի ամեն մի մտածող գիտակից, վորը պարտավոր է խնամք տանել գյուղի և իրեն խրճառին հանձնված հիմնարկության միջև կապ ստեղծել, այս գրքույկում գրվածով ոգտվելով, կաշխատի կազմել յուր շրջանի կապակցության գործի սխեման և կիրառել այդպիսին կյանքում:

Այս գործը պետք է արվի ամեն մի փոստային գրասենյակում և ամեն մի բաժանմունքում ու ինչպես բոլոր կարևոր գործերը պետք է արվի անհապադ:

Շրջգործկոմիներին գյուղխորհուրդներին, կոոպերատիվներին, ուսուցիչներին և խրճիթ-ընթերցարանի վարիչներին այս գրքույկը պետք է տա տարրական հասկացողություն այն մասին, թե ինչ ուղիով փոստը պետք է մոտենա գյուղին և վորն է հիշյալ ուղիներից ավելի համապատասխան, ինչ գործերում փոստը կարող ոգտավետ լինել նրանց և ինչում նրանք փոստին:

Առանձնապես մեծ ոժանդակություն մենք հույս ունենք ստանալ գյուղական կուսակցական և Յերիտմիությունների բջիջներից:

Յեթե փոստի, գյուղի, կոոպերացիայի և ուսումնա-

րանի աշխատակիցները այս հարցերը վերլուծության յենթարկեն և զըքույկը կարգալուց անցնեն գյուղական կապի իրադրածման, հետևապես զըքույկի նպատակը կարելի չե համարել իրադրածված:

Փոստը ամեն տեղ մուտք կգանի խորհրդային Հանրապետությունների լայնածավալ տարածության վրա գասավորված գյուղերը, լրագիրը, զիրքը և նամակը կոգնեն ամբարցնելու գյուղի և քաղաքի աշխատավորների միությունը:

Փոստային սակագին

Փոստային թղթակցությունները վճարվում են փոստային նամականիշներով հետևյալ առժողովությամբ՝

ՀԱՍԱՐԱԿ ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՅԵՎ ՓՈՍՏ-ԲԱՐՏԵՐ

ա)	Տեղական նամակ, ամեն մի 20 գրամ	4	կոպ.
»	» հեռեյալ 20 »	2	»
»	» Մոսկվայի և Լենինգրադի համար 20 գրամ	5	»
»	» հեռեյալ 20 »	3	»
բ)	Այլ քաղաքների նամակները 1-ն 20 գր.	7	»
»	» » հեռեյալ 20 »	5	»
գ)	Փոստային քարտեր	3	»

ԲԱՆԴԵՐՈՒՄՆԵՐ ԱՌԱԲՈՒՄՆԵՐ

Տպագրված աշխատություններով բանդերուցներ (գրքեր, լուսանկարներ, փորագրություններ, ալբոմներ, կառաչագրեր և այլն)

ա)	Տեղական ամեն մի 50 գրամ	1	կոպ.
բ)	Այլ քաղաքներինը 50 »	2	»

Բանդերուցներ պատճենական քղբերով (գաղական կամ հոսարական արձանագրություններով, հողային սահմանների հասակագծերով, ապրանքներով և այլն) ու ապրանքների համուշներով կտրելիների, սերմերի և այլն)

ա)	Տեղական ամեն մի 50 գրամը	2	կոպ.
բ)	Այլ քաղաք » » » »	4	»

Բայց պաշտոնական թղթերով բանդերուցների միմյանց վճարն և

ա)	Տեղական	3	կոպ.
բ)	Այլ քաղաքների	5	»

Ապրանքների նմուշների բանդերուցների ամենափոքր վճարն և

ա)	Տեղական	4	կոպ.
բ)	Այլ քաղաքների	9	»

ԲԱՆԴԵՐՈԼՆԵՐ ԿԱՐԴԱՅՎԱԾ ԼՐԱԳՐՆԵՐՈՎ

- ա) Տեղական ամեն մի 50 գրամը $1\frac{1}{2}$ կոպ.
բ) Այլ քաղաքներինը » » 1 »

ՊԱՏՎԻՐՎԱԾ ԶԵՎԻ ԱՌԱՐՈՒՄՆԵՐ

Բացի քաղաքները պահանջվում և նաև պատվիրման
վճար 7 կոպ.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԱՅՏԱՐԱՐՎԱԾ ԱՐԺԵԳՈՎ

- ա) քաղաքին հասարակ համակների սակագնով և բացի
ղրանից՝
բ) ապահովագրման վճար նայած առաքման տարածության,
այսինքն թե նամակը ուր և ուղարկվում՝
Տարածությամբ մինչև 500 կիլ. 0,4⁰/₀ ընդհ. գում.
» 500 կիլոմ. ավելի մինչև 1000 » 0,8⁰/₀ » »
» 1000 » » » 2000 » 1,2⁰/₀ » »
» 2000 » » » 3000 » 1,6⁰/₀ » »
» 3000 2 ⁰/₀ » »
Ամենացածր ապահովագրականը . . . 20 կոպ.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒՄՆԵՐ

- ա) Դրամական փոխադրումներից դանձվելիք փոստային
վճարի չափը կախված և նրանից, թե ուր և ուղարկվում
փոխադրումը, այսինքն տարածությունից և ուղարկ-
վելիք գումարի չափից:
Տարածությամբ մինչև 500 կիլ. 0,2⁰/₀ ընդհ. գում.
» 500 կիլոմ. ավելի մինչև 1000 » 0,4⁰/₀ » »
» 1000 » » » 2000 » 0,6⁰/₀ » »
» 2000 » » » 3000 » 0,8⁰/₀ » »
» 3000 ավելի 1 ⁰/₀ » »
Փոխադրման ամենացածր վճարն և . . . 15 կոպ.
Այսինքն որինակ՝ ուղարկումը կատարվում և
Գումարով 25 ո. տարած. մինչև 2000 կիլ. պետք և վճար. 15 կ.
» 50 ո. » » 500 » » » 15 կ.
» 50 ո. » » 1000 » » » 20 կ.
» 100 ո. » » 500 » » » 20 կ.
» 100 ո. » » 1000 » » » 40 կ.

և այլն:

- բ) Հեռագրով ուղարկվելիք փոխադրումներից փոստային
փոխադրման վճարից դատ պահանջվում և նաև
500 ո. փոխադրելու 1 ո. 35 կ.
500 ո. ավելի » 1 ո. 65 կ.

ԿԱՊՈՑՆԵՐ (ՊԱՍԻԿԱՆԵՐ)

- ա) կապոցներից պահանջվում և կշռավճար ըստ տարածու-
թյան՝

Մինչև	100 կիլոմ.	. . .	1,5 կոպ.	մեկ կիլոգրամից
100 կիլոմ. բարձր մինչև	150 կիլոմ.	2,5	»	»
150 » » »	200 »	3,5	»	»
200 » » »	300 »	5	»	»
300 » » »	400 »	6,5	»	»
400 » » »	500 »	7,5	»	»
500 » » »	600 »	8,5	»	»
600 » » »	700 »	10	»	»

և այլն:

- Ամեն մի կապոցի մինիմալ վճարը 25
Որինակ կապոցը քաղաք և 16 կիլոգ. (39¹/₈ ֆ.) տարա-
ծությամբ 100 կիլոմ. 25 կոպ.
Նույն կապոցը տարածությամբ 200 կիլոմ. 56 »
» » » 500 » . . . 1 ո. 20 »
Կամ կապոցը 5 կիլոգր. (12¹/₈ ֆ.) տարածությամբ
300 կիլոմ. 25 »
Նույն կապոցը տարածությամբ 500 կիլոմ. 38 »
և այլն

- բ) Արժեքը հայտարարված կապոցներից բացի հիշյալ կըշ-
ռավճարից պահանջվում և նաև ապահովագրական գանձ- նայած
անցնելիք տարածության և հայտարարված արժեքի գումարին՝

Տարածությամբ	մինչև 500 կիլոմ.	0,4 ⁰ / ₀
» 500 կիլոմ. ավելին »	1000 »	0,8 ⁰ / ₀
» 1000 » » » 2000 »	»	1,2 ⁰ / ₀
» 2000 » » » 3000 »	»	1,6 ⁰ / ₀
» 3000 ավելի	»	2 ⁰ / ₀

- Կապոցներից դանձվելիք ապահովագրական վճարի
մինիմալ գումարն և 20 կոպ.

- գ) Յեթե կապոցը ընդունվում և վոչ յերկաթուղազծին մոտ
փոստային հիմնարկում և հետևապես պետք և ուղարկել

մինչև մոտագա յերկաթուղային կայանը պահանջվում
և լրացուցիչ վճար աշխարհին տեղ հասցնելու հա-
մար 10 կոպ.

Յեթև բացի դրանից կապույտ ուղարկվում է յերկա-
թուղագծից դուրս վայրը, աշխինքն առաքումը յերկու
կողմից ել կատարվում է փոստային ուղիով, պահանջվում է 20 կ.

ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ ՍՏԱՅՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հասարակ տեղեկություն համար 7 կոպ.

Պատվիրված ձևի տեղեկությունից 14 »

ԱՌԱՔՈՒՄՆԵՐ ՎԵՐԱԴԻՐ ՎՃԱՐՈՎ

Չվճարված կամ վոչ լրիվ վճարված նամակներից և փոստ-
քարտերից ու բանդերոլներից, փոստային արկղից հանված,
հասցեյատերից գանձվում է տվյալ առաքման վճարը պատվիր-
ված թղթակցությունների գումարով:

198

11

23876